

τόρθωσα μ' αφοτό μου τὸ βιβλίο νὰ λύσω τὸ πρόβλημα πού μ' ἔβασαν ἔλους. Γιὰ νὰ το λύσουμε χρειάζονται ἀκόμη πολλὰ· πρέπει πρῶτα ὁ καθένας νὰ πιάσῃ νὰ μάθῃ μὲ τὰ σωστά του ἀφ' ἧς τῇ γλώσσᾳ πού καταφρονεῖ χωρὶς νὰ τὴν ξέρῃ... Προσπάθησα νὰ δείξω πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ γράψῃ ἀφ' ἧς τῇ γλώσσᾳ καὶ στὰ πεζά. Τὸ λέω φανερά καὶ μ' ὅλη μου τὴν καρδίαν· ἂν τὸ βιβλίο μου δὲν εἶναι καλὸ, φταίω γώ· ἡ γλώσσα μας δὲ φταίει».

Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος γιὰ ξεχωριστὰς κρίσεις· θέλω μονάχα νὰ εἰπῶ ὅτι κλεῖ κανένας τὸ βιβλίο μὲ τὸ αἶσθημα τοῦ ἀληθινοῦ σεβασμοῦ γιὰ ἕναν ἄνθρωπο τόσο σταθερῆς πίστεως καὶ πού νοιώθει ζωερὰ τὴν ἑδικὴ ἀντιδημοτικότητά του, ξεδιακρίνοντας καθαρά τίς αἰτίες. Ὁ ἄρθρὸς ὅμως μιά μέρα πού ἡ Ἑλλάδα θά νικῇ περήφανη γιὰ τὸν Ψυχάρη· μὰ ἡ μέρα αὕτῃ εἶναι ἴσως μακριά ἀκόμη.

J. Davillard

Α ΠΑΝΤΕΧΟ

—Τώρα μονάχοι εἴμαστε· οἱ δύο,
Μὰ τί ἔχεις καὶ τρομάξεις;
Κι ἂν μ' ἀγαπᾷς τί σκιάζεσαι,
Τί μὲ τὸ νοῦ σου βάζεις;—

Ἡ κόρη σκύβει τὸν φιλεῖ
Καὶ λέει του—Δὲ θάργῃσω,
Περίμενε γιὰ μιὰ στιγμὴ
Τὴν πόρτα νὰ σφαλίσω.—

Καὶ μὲ ἄλλον πού τὴν πρόσμενε
Στὸ δρόμο φέβγει ἐκείνη
Σὰν ἀστραπὴ καὶ δλάνοιχτη
Τὴν πόρτα τῆς ἀφίνει.

Α ΤΙΜΗ

—Μὲ σκλάβωσε ἡ ἀγάπη σου
Κ' ἡ τόση ἡ πομονή σου,
Ἀπόψε θὰ σὲ καρτερῶ.
Τώρα εἶμαι πιά δική σου.—

Κι ὁ νιὸς ὁποῦ τὴν πίστεψε
Στὸ σπῆτι τῆς τὸ βράδυ
Παίρνει καὶ πάει κορφά, κορφά,
Σὰν κλέφτης στὸ σκοτάδι

Κ' ἐκεῖ πού ἀφογκραζότανε,
Πρὶν νάμπει μέσα ἀκόμη,
"Ὅρκους ἀκούει καὶ φιλιὰ
Μέσ' τῆς ξανθῆς τὸ δῶμι.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΟΙ ΗΜΕΡΑΙΣ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ

(Πάτριος)

Οἱ καλὰς ἡμέραις πού κάνει 'ς τὰ μέσα τοῦ Γενάρη λέγονται ἡμέραις τῶν πουλιῶν. Γιατὶ τὰ γλαρόνια πού χτίζουν τότε τοὺς φωλιάς των, παρκαλέσαν τὸ θεὸ νὰ τοὺς χαρίσῃ δυὸ τρεῖς καλὰς ἡμέραις γιὰ νὰ μὴ χαλάσῃ ἡ ἐρικυμία τοῖς φωλιάς των καὶ νὰ ἡμποροῦν νὰ ἐκλωσθῶν τὰ αὐτὰ των. Ὁ θεὸς τὰ ἀκούει καὶ γιὰ τοῦτο εἰς τὴν καρδίᾳ τοῦ χειμῶνα κάνει τρεῖς ἡμέραις καλοκαιρι-

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ

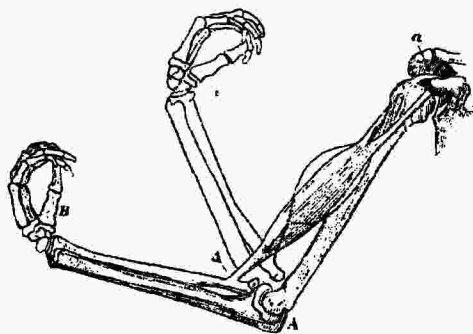
ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Τί γίνεται δὲ σαλέδουμε ;

13. Ἄς γυρίσουμε τώρα στὸ ρῶτῆμα. Πῶς γίνεται καὶ σαλέδουμε ἐστὶ καθὼς σαλέδουμε ; Ἄς πάρουμε ἕνα ὀριζήμενο κίνημά μας καὶ ἄς δοῦμε τὸ καταλαβαίνουμε ἢ ὄχι.

Λυγρὸς τὸ βραχίονι σου. Ξέρεις καλὰ πῶς, σὰν ἔχεις τὸ βραχίονι ξαπλωμένο πλακουτὰ στὸ τραπέζι ἀπάνου, μπορεῖς, ἂ θέλεις, νὰ λυγρίσεις τὸ κατὶνὸ του μέρος (τὴν πῆχη πού λέμε, πού πάει ἀπὸ τὸν ἄγκωνα ὡς στὸ χέρι) πρὸς τ' ἀπάνου ὡς πού ν' ἀγγίξεις τὸν ὦμο μὲ τὰ δάχτυλα. Πῶς τὸ καταφέρνεις; Κοίταξε σὲ σκέλεθρο (Μετώπη καὶ Ἀχν. 3) τὰ

Ἀχν. 3

Κόκκαλα τοῦ Βραχιονίου μὲ τὸ Δικέφαλο Ποντίκι
Οἱ 2 Τένοντες πού δένουν τὸ Ποντίκι στὴν Κλεῖδα (στὸ κόκαλο τοῦ ὤμου) φθίνονται στὸ σημάδι α. Τὸ Δ δείχνει τὸ δεσμὸ τοῦ Ποντικίου στὴν Ἀχτίδα, καὶ λοιπὸν τὸ σημάδι ὅπου ἐνεργεῖ ἡ δύναμη. Τὸ Α εἶναι τὸ Ἀπακοῦμπι, δηλαδὴ ἡ κάτω ἄκρη τοῦ Ρόπαλου ὅπου κινεῖται ἡ ἀπάνου ἄκρη τῆς Ἀχτίδας μαζί μὲ τὸ Παράχτιδο. Τὸ Β εἶναι τὸ βέλος (τοῦ χεριοῦ)

κόκκαλα τοῦ βραχιονίου. Θὰ παρατηρήσεις στὸ ἀπάνου βραχίονι ἕνα μεγάλο κόκκαλο (Ρ) πού πάει ἀπὸ τὸν ὦμο ὡς στὸν ἄγκωνα, ἐνῶ ἡ πῆχη ἔχει διὰ τὸ ἕνα (Ω) φαρδύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο (Αχ) καὶ χοντρότερο κοντὰ στὸν ἄγκωνα, ὅμως μικρότερο καὶ λιγνότερο κοντὰ στὸ χτένι. Τὸ κόκκαλο τοῦ ἀπάνου βραχιονίου λέγεται Ρόπαλο· τὸ ἀπάνου κόκκαλο τῆς πῆχης τὸ πῶς χοντρὸ κοντὰ στὸν ἄγκωνα λέγεται Παράχτιδο· καὶ τὸ ἄλλο, τὸ πῶς χοντρὸ κοντὰ στὸ χτένι, λέγεται Ἀχτίδα.

Ἄν κοιτάξεις πάλι προσεχτικὰ, θὰ δεῖς πῶς ἡ ἄκρη τοῦ ρόπαλου ἡ κοντὰ στὸν ἄγκωνα εἶναι περιεργὰ στρογγυλωμένη, καὶ ἡ ἄκρη πάλι τοῦ παράχτιδου κοντὰ στὸν ἄγκωνα περιεργὰ σκαμμένη, μὲ τρόπο πού ἡ μιὰ ταιριάζει χαλαρὰ μέσα στὴν ἄλλη. Δοκίμασε τώρα νὰ σαλέψεις ἀφ' ἧς τὰ κόκκαλα κατὰ παντοῦ τὸ ἕνα ἀπάνου στὸ ἄλλο, καὶ θὰ δεῖς πῶς ἐφκολα διπλώνεις τὸ παράχτιδο ὡς πῆς κολλητὰ στὴν κορφή τοῦ ρόπαλου χωρὶς νὰ χωριστοῦν οἱ ἄκρες τους· καὶ ἂν παρατηρήσεις καλὰ, θὰ δεῖς πῶς, καθὼς σαλέβεις τὸ παράχτιδο ἀπάνου κάτω, ἡ ἄκρη του καὶ ἡ ἄκρη τοῦ ρόπαλου γλιστροῦν ἡ μιὰ ἀπάνου στὴν ἄλλη. Ὅμως γλιστροῦν μ' ἕναν τρόπο μοναχὰ, δηλαδὴ ἀπάνου κάτω· ἂ δοκιμάσεις νὰ τὰ γλιστρήσεις πλάγια, θὰ δεῖς πῶς σφηνώνουν.

Κατόπι δοκίμασε ἀκόμη λίγο, καὶ θὰ βρεῖς πῶς, ἂν καὶ ἐφκολα διπλώνεις τὸ παράχτιδο ἀπάνου στὰ μπροστινὰ τοῦ βραχιονίου ὡς ν' ἀγγίξεις μὲ τὰ δάχτυλα τὸν ὦμο, καὶ τὸ κατεβάσεις πίσω πάλι ὡς πού παράχτιδο καὶ ρόπαλο νὰ καταστήσουν ἕνα γραμμὴ, ὅμως τὸ παράχτιδο δὲ λυγρίζει ἀπάνου καὶ πρὸς τὰ πηκινὰ τοῦ βραχιονίου. Γιατὶ ξετάζοντας τὴν ἄκρη τοῦ παράχτιδου θὰ βρεῖς πίσω μιὰ μύτη μὲ μορφή σὰ μύτης πουλιοῦ, πού όταν τὰ κόκκαλα γραμμίζοντε σφηνώνουν μέσα στὴν ἄκρη τοῦ ρόπαλου, καὶ ἐτσι ἀμποδίζει τὸ παράχτιδο νὰ λυγρίσῃ παραπέρα

πίσω. Ἀφ' ὅς εἶναι ὁ λόγος πού μοναχὰ μ' ἕναν τρόπο λυγρίζεις τὸ βραχίονι.

14. Καλὰ λοιπὸν, κοντὰ στὸν ἄγκωνα τὰ διὰ κόκκαλα, τὸ ρόπαλο καὶ τὸ παράχτιδο, εἶναι ἐτσι φτιασμένα καὶ ἐτσι ταιριάζουν τὸ ἕνα μέσα στὸ ἄλλο πού τὸ βραχίονι καὶ τεντώνεται καὶ διπλώνει. Στὸ σκέλεθρο τὰ διὰ κόκκαλα εἶναι ὁλότελα χωρισμένα, δηλαδὴ πρέπει μὲ κατὶ νὰ δεθοῦνε μαζί· εἰδεμὴ, θὰ ξεσπάζουν. Πολὺ πιθανὸ, στὸ σκέλεθρο πού ξέτασες εἶναι δεμένα μὲ τέλι ἢ γαλκένιες λουριδίτσες. Μὰ τὸ ἴδιο θὰ σταθοῦνε μαζί καὶ ἂ βγάλεις τὸ τέλι ἢ τίς λουριδες καὶ δέσεις γύρω τίς διὰ ἄκρες μὲ κορδέλα, τόσο σφιχτὰ ὅσο ν' ἀγγίζονται, δίχως ὅμως ν' ἀμποδίζονται ἀπὸ τὸ νὰ σαλέβουν τὸνα μέσα στὸ ἄλλο. Ἀφ' ὅς ἐφκολα τὸ καταφέρνεις, ἂν πάρεις μικρὰς λουριδες σειρίτη, ἢ ἀκόμα καλύτερα λουριδες λαστιχο, καὶ τίς βάλεις ὁλόγυρα στὸν ἄγκωνα—μπροστὰ, πίσω, πλάγια—δένοντας τὴ μιὰ τὴν ἄκρη καθε λουριδας στὸ ρόπαλο καὶ τὴν ἄλλη στὸ παράχτιδο. Ἐτσι θὰ συνεισάσεις πολὺ τὸν τρόπο πού τὰ κόκκαλα κατὰ τὸν ἄγκωνα κρατιοῦνται μαζί στὸ βραχίονι. Ἡ διαφορὰ εἶναι πῶς τοῦ ζωντανοῦ βραχιονίου οἱ λουριδες δὲν εἶναι λαστιχένιες, παρὰ πλακουτὲς λουριδες ἀπὸ τὴν κλωστένια οὐσία πού τὴν εἶπαμε συγκρατικό. Οἱ πλακουτὲς ἀφ' ὅς λουριδες ἔχουνε δικό τους ὄνομα καὶ λέγονται Δεσμοί.

Στὸν ἄγκωνα λοιπὸν οἱ δυὸ ἄκρες τοῦ παράχτιδου καὶ τοῦ ρόπαλου κρατιοῦνται στὸν τόπο τους ἀπὸ δεσμούς ἢ πλακουτὲς λουριδες συγκρατικοῦ.

Στὸ σκέλεθρο οἱ ἀπανωσιές τῶν διὰ κοκκάλων κατὰ τὸν ἄγκωνα ὅπου τρίβονται, ἂν καὶ κάπως γλυστρὲς, ὅμως εἶναι στεγνές. Μὰ ἂν κοιτάξεις πο- τίς σου ἀρμὸ σκελιοῦ προβατήσου πρὶ μαγερφεῖ, θὰ παρατήρησες ἐκεῖ διὰ κόκκαλα πού γλιστροῦν τὸ ἕνα ἀπάνου στὸ ἄλλο, κάπως ὅπως γίνεται καὶ στὸν ἄγκωνα, καὶ θὰ θυμᾷσαι πῶς ἐκεῖ πού σμίγουν τὰ κόκκαλα εἶναι τόσο ὑπερβολικὰ γλυστρά καὶ τόσο νοτερά, πού γλιστροῦν. Ἀπαράλλαχτα τὸ ἴδιο ἔχεις καὶ στὸ δικό σου τὸν ἄγκωνα. Ἡ ἄκρη τοῦ παράχτιδου καὶ ἡ ἄκρη τοῦ ρόπαλου εἶναι γλυστρὲς καὶ νοτερές τόσο, πού γλιστροῦν ἡ μιὰ μέσα στὴν ἄλλη ὅσο γίνεται ἐφκολα. Δὲν εἶναι καὶ τὸ μάτι σου πάντα νοτερό; Εἶναι νοτερό ἀπὸ δάκρια, ἂν καὶ δάκρια λέμε ὅταν τὰ μάτια ξεχειλίζουν ἀληθινὰ ὅμως πάντα δακρίζουμε λιγάκι. Λοιπὸν ἐτσι μέσα στὸ περιτύλιγμα τῶν δεσμῶν πού δένουν τὸν ἄγκωνα χύνονται, νὰ πούμε, πάντα δάκρια καὶ κρατοῦν τίς διὰ ἀπανωσιές τῶν κοκκάλων ἀκατάπαφτα νοτερές.

Οἱ ἄκρες τῶν κοκκάλων στὸ μέρος πού ἀγγίζονται εἶναι γλυστρὲς, γιατί εἶναι σκεπασμένες μὲ ὅ,τι λέμε Χόντρο. Τὰ κόκκαλα εἶναι πολὺ σκληρὰ καὶ ἀτόφια· νερό μέσα τους πολὺ δὲν ἔχουν, καὶ πολὺ λίγο ἀλλάζουν ὅτα στεγνώσουν. Ὁ χόντρος ὅμως εἶναι πολὺ λιγώτερο σκληρὸς, γιατί κλεῖ πολὺ περισσότερο νερό. Σὰν εἶναι νωπός, εἶναι πολὺ γλυστρός· μὰ ἐπειδὴς κλεῖ κάμποσο νερό, μαζέβει πολὺ ἅμα στεγνώσει, καὶ στεγνὸς δὲν εἶναι τόσο γλυστρός ὅσο ὅταν εἶναι νωπός. Κοίταξε τοὺς στεγνοὺς χόντρος τῶν κοκκάλων σκέλεθρου· εἶναι καὶ τότες κάπως γλυστροί, μὰ ἡ γλυστράδα τους σὲ ξερὸ σκέλεθρο ἀπάνου δὲ σὺ δίνει ἰδέα πόσο γλυστροὶ εἶναι μέσα σὲ ζωντανὸ κορμί.

Στὸν ἄγκωνα λοιπὸν ἔχουμε ἄκρες διὰ κοκκάλων πού ταιριάζουν τὸνα μέσα στὸ ἄλλο μὲ τρόπο πού σκελεβουν κατὰ μιὰ ὁριζήμενη γραμμὴ· τίς ἄκρες ἀφ' ὅς κάνει γλυστρὲς ὁ χόντρος, τίς μονοκέβει κάπιο ὄργρο, καὶ τίς βαστοῦνε αὐτὸν τόπο τους οἱ δεσμοί. Ὅλο τοῦτο λέγεται Ἀρμός ἢ Κλεῖδωση.

15. Ἐχει καὶ ὅλους πολλοὺς ἄρμους τὸ κορμί, ἐξόν τὸν ἄγκωνα. Ἐχει τὸν ἄρμὸ τοῦ ὤμου, τοῦ γονάτου, τοῦ ῥόρου, καὶ ἄλλους ἀκόμα. Ὅλοι ἀφ' ὅς διαφέρουν ἀπὸ τὸν ἄρμὸ τοῦ ἄγκωνα ὡς πρὸς τὴ μορφή τῶν ἀκρῶν τοῦ κόκαλου, ὡς πρὸς τὸν τρόπο πού σαλέβουν τὰ κόκκαλα τὸνα ἀπάνου στὸ ἄλλο, καὶ ὡς πρὸς πολλὰ ἄλλα καθέκαστα. Μὰ περιττὸ νὰ ξετάσουμε τώρα ἀφ' ὅς τίς διαφορές. Γενικὰ μιλῶντας, ὅλοι μιάζουν, ἀφ' ὅς ὅλους ἕνα κόκκαλο ταιριάζει μέσα σ' ἄλλο, ἀφ' ὅς ἔχουν ἀπανωσιές σκεπασμένες μὲ χόντρο, ἀφ' ὅς μουςκέβονται ἀπὸ κάπιο ὄργρο, καὶ ἀφ' ὅς τοὺς κρατοῦνε στὸν τόπο τους δεσμοί.

Ἐπομένως θὰ παρατηρήσατε πῶς ὡς τώρα μι- λῆσε μοναχὰ γιὰ τὸ ρόπαλο καὶ τὸ παράχτιδο

* Κοίταξε εἰς τὰς εἰκ. 181, 182 καὶ 186.

ὅπως βρίσκονται στὸν ἄγκωνα· ὅμως καὶ τὸ ἄλλο κόκκαλο τῆς πῆχης, δηλαδή ἡ ἀχτίδα, ἔχει κι' ἀπὸ κάποια δουλιὰ μὲ τὸν ἄγκωνα. Τὸ παράλειψα ἐπίτηδες γιὰ νὰ σὰς ἐφοκύνω· ἀληθινὰ ὅμως ἡ ἄκρη τοῦ ρόπαλου σαλεύει ὅχι μοναχὰ μέσα στὴν ἄκρη τοῦ παράχτιδου, μὰ κι' ἀπάνου στῆς ἀχτίδας, κι' ἡ ἄκρη τῆς ἀχτίδας εἶναι τὸ ἴδιο κι' ἀπὸ τὴν φασκιωμένη μὲ χόντρο καὶ τυλιγμένη μὲ τοὺς δεσμούς. Μποροῦσα μάλιστα νὰ πῶ ἀκόμα πὺς ἡ ἀχτίδα σαλεύει ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ παράχτιδο, μὰ δὲ θέλω νὰ σὰς ζαλίσω μὲ τέττα καθέκαστα τώρα. Ὅ,τι ἤθελα νὰ σὰς δείξω εἴταν τοῦτο, πὺς ὁ ἄγκωνας εἶναι ἀρμός, ἔτσι φτιασμένος πὺς ἡ πῆχη μπορεῖ καὶ διπλῶναι πρὸς τὸ ἀπάνου μέρος τοῦ βραχιονίου.

16. Γιὰ νὰ διπλώσει τὸ βραχίονι χρειάζεται κάποια δύναμη. Τὸ παράχτιδο ἢ ἡ ἀχτίδα — γιὰτὶ καὶ τὰ διὸ σαλεύουνε μαζί — πρέπει νὰ σπρωχτεῖ ἢ νὰ τραβηχτεῖ πρὸς τὸ ρόπαλο, ἢ τὸ ρόπαλο πρέπει νὰ σπρωχτεῖ ἢ νὰ τραβηχτεῖ πρὸς τὴν ἀχτίδα καὶ τὸ παράχτιδο. Πὺς γίνεται τοῦτο στὸ δικό σου βραχίονι;

Πᾶρε τὰ κόκκαλα τοῦ βραχιονίου. Στερίωσε τὴν ἀπάνου ἄκρη τοῦ ρόπαλου καὶ δέσε τὴν κάτω μὲ τρόπο πὺς νὰ μὴ σαλεύει. Δέσε ἕνα κομμάτι σπάγγου θὲς στὴν ἀχτίδα θὲς στὸ παράχτιδο (ὅπως προτιμᾷς), ἔτσι ἀρκετὰ κοντὰ στὸν ἄγκωνα, καὶ τρυπώντας τὴν κορφή τοῦ ρόπαλου πέρασε ἀπὸ τὴν τρύπα τὸ σπάγγο. Ὁ σπάγγος σου πρέπει ν'ἔχει ἀρκετὸ μακρὸς, τόσο πὺς νὰ μένει τὸ βραχίονι ὁλοῖσο χωρὶς νὰ παρατεντώνεται ὁ σπάγγος. Καὶ τώρα πιάσε τὸ σπάγγο ἐκεῖ πὺς βγαίνει ἀπὸ τὴν τρύπα καὶ τράβα. Ἡ πῆχη θὰ διπλώσει ἀπάνου στὸ βραχίονι. Γιατί; Γιατί δούλεψες μοχλὸ τρίτης σειρᾶς.

Ἡ ἀχτίδα καὶ τὸ παράχτιδο κάνουν τὸ μοχλό· ἀπακοῦμπι εἶναι ἡ ἄκρη τοῦ ρόπαλου μέσα στὸν ἄγκωνα (Ἀγν. 3, Α). Τὸ βάρος πὺς κινᾷ εἶναι τὸ βάρος τῆς ἀχτίδας καὶ τοῦ παράχτιδου (μὲ τὸ βάρος μαζί τῶν κοκκαλῶν τοῦ χεριοῦ), καὶ τὸ βάρος ἀπὸ τοῦτο νὰ παρασταθεῖ μὲ βάρος καθισμένο κοντὰ στὴ μέση τῆς πῆχης· δύναμη εἶναι τὸ τράβηγμα πὺς δίνεις τοῦ σπάγγου, κι' ἐνεργεῖ ἀπάνου στὸ μοχλὸ σου στὸ μέρος ὅπου ὁ σπάγγος δένεται στὴν ἀχτίδα, δηλαδή πὺς κοντὰ στὸ ἀπακοῦμπι παρὰ στὸ μέρος ὅπου πέφτει τὸ βάρος. Καὶ ξέρεις πὺς, ὅταν ἔχεις ἀπακοῦμπι στὴ μιά ἄκρη καὶ δύναμη μεταξὺ σὲ ἀπακοῦμπι καὶ βάρος, τότες ἔχεις μοχλὸ τρίτης σειρᾶς.

Ἄ θέλεις ἡ δουλιὰ νὰ συνειμιάσει πιότερο ὅ,τι γίνεται στὸ βραχίονι σου, κάνε ἔτσι· δηλαδή, ἀντὶς νὰ τρυπήσεις τὸ ρόπαλο, ἔφισε τὸ σπάγγο νὰ πηγαινόρχεται μέσα στὴν ἀβλακία πὺς βλέπεις στὴν κορφή τοῦ ρόπαλου, κι' ἔπειτα δέσε τὴν ἄκρη τοῦ στὸν ὦμο — ἢ ὅπου ἄλλου θέλεις πὺς ἀφήλῃ ἀπὸ τὸ ρόπαλο — καὶ μακρύνε τὸ σπάγγο ἴσα ἴσα τόσο ὅσο νὰ τεντώνεται τὸ βραχίονι, τόσο δηλαδή πὺς σὰν ἀπλωθεῖ τὸ βραχίονι, ὁ σπάγγος νὰ μὴν εἶναι παρατεντωμένος, μῆτε ὅμως καὶ χαλαρὸς. Τώρα κόντηνε τὸ σπάγγο μαζέροντάς τονε σὲ θηλιά. Κάθε φορὰ πὺς τὸν κονταίνει ἔτσι, θὰ διπλώνει τὴν πῆχη ἀπάνου στὸ βραχίονι. Καὶ τώρα πὺς πὺς δὲν κάνεις τοῦ σπάγγου σου θηλιά, μὰ πὺς ὅταν ἀγαπᾷς κονταίνει μόνος του. Κάθε φορὰ πὺς κονταίνει ὁ σπάγγος, θὰ σηκώνει τὴν πῆχη καὶ θὰ λυγρὸ τὸ βραχίονι· καὶ κάθε πὺς χαλαρώνει ὁ σπάγγος, τὸ βραχίονι θὰ πέφτει πίσω σὲ τὴν ἴσην τοῦ τῆ θέση.

Στὸ βραχίονι σου δὲ βρίσκεται σπάγγος, παρὰ ἕνα ἄλλο σῶμα τοποθετημένο ὅπως πρὶν ὁ σπάγγος μας, κι' ἔχοντας τὴ δύναμη νὰ κονταίνει μοναχὸ του ὅτα χρειάζεται. Κάθε φορὰ πὺς κονταίνει ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ βραχίονι λυγρὸ· κι' ἔπειτα ὅταν πάλι μακραίνει, τότες τὸ βραχίονι ξαναπέφτει στὴν ἴσην τοῦ τῆ θέση. Τὸ σῶμα ἀπὸ πὺς κονταίνει ἔτσι καὶ μακραίνει λέγεται Ποντίκι.

Ἄ βάλεις τὸ ἕνα σου χεῖρ ἀπάνου στὸ ἄλλο σου τὸ βραχίονι, στὴ μέση πὺς μεταξὺ ὦμο κι' ἄγκωνα, κι' ἔπειτα ἀ λυγρήσεις τὸ βραχίονι, θὰ νιώσεις ἀπὸ μέσα κάτι πὺς ἀνεβαίνει. Τὸ κάτι ἀπὸ εἶναι τὸ ποντίκι πὺς λυγρὸ τὸ βραχίονι κονταίνοντας, ἢ (ὅπως θὰν τὸ λέμε) μαζέροντας.

Στὸ βραχίονι σου, ὅπως καὶ στὸ σκέλι τοῦ κουνελίου πὺς μελετήσαμε στὸ προτοτερινό μας μά-

θημα, ἡ σάρκα εἶναι βολεμένη μᾶτσα μᾶτσα μὲ κάθε μέγεθος καὶ μορφή, καὶ κάθε μᾶτσα λέγεται Ποντίκι. Ποντίκια ἔχει ἀρκετὰ τὸ βραχίονι, μάλιστα ὅμως ἕνα ξεχωρὰ μεγάλο, πὺς βρίσκεται στὰ μπροστινὰ τοῦ βραχιονίου καὶ λέγεται Δικέφαλος. Εἶναι στρογγυλωπὴ μᾶτσα κόκκινης σάρκας, μὲ σημαντικὰ πιότερο μακρὸς παρὰ φάρδος ἢ χόντρος, πὺς λίγο λίγο κάθε τῆς ἄκρη καταντάει σὲ μύτη. Τὴ βλέπεις στὸ Ἀγν. 3.

Ἴσως θυμᾷστε πὺς, σὰν ξετάξαμε τὸ σκέλι τοῦ κουνελίου, παρατηρήσαμε πὺς σὲ πολλὰ ποντίκια ἢ μαλακία σάρκα, πὺς εἶναι τὸ σημαντικώτερό τους μέρος, ἄξαφνα ἀπὸ τὴ μιά ἢ καὶ τὴς δύο τῆς ἄκρης σταματοῦσε κι' ἄλλαζε σὲ πολὺ στερεώτερη οὐσία, ἄσπρη καὶ γυαλιστερή. Κι' εἴπαμε τότες πὺς τὴν οὐσία ἀπὸ τὴν ἄλλη λέμε τένοντα τοῦ ποντικίου. Τὸ λοιπὸ μέρος τοῦ ποντικίου, πὺς ὁ κόσμος τὸ λέει Κοιλιά, εἶναι κανωμένο ἀπ' ὅ,τι λέμε σάρκα ἢ ψαχνὸ, μὰ πὺς πρέπει τώρα νὰν τὸ λέμε Ποντικένια Οὐσία. Κάθε ποντίκι δηλαδή εἶναι πρῶτα πρῶτα κανωμένο ἀπὸ μᾶτσα ποντικένιας οὐσίας. Ἡ ποντικένια οὐσία εἶναι ἀπὸ ἄπειρο πλῆθος μαλακὲς κλωστὲς πὺς πᾶν πρὸς τὴν ἴδια γραμμὴ καὶ δεματίζονται σὲ μεγάλα ἢ μικρὰ μᾶτσα. Στὴν κάθε ἄκρη τοῦ ποντικίου οἱ μαλακὲς ἄφτες ποντικένιας κλωστὲς σμίγουν ἄλλες στερεώτερες, μὰ ψιλώτερες κλωστὲς συγκρατικὸς ἢ κλωστένιου πλοκοῦ, κι' ἀπὸ τὴς κλωστὲς ἀφτὲς τὴς ψιλώτερες καὶ στερεώτερες γίνεται τὸ σκονί τοῦ τένοντα πὺς ξεροθόδεα τελιώνει τὸ ποντίκι.

Μ' ἀπτοῦς τοὺς τένοντες σμίγονται τὰ ποντίκια σὰ σπῆρα κόκκαλα ἢ σὲ μερικὰ ἄλλα στερεὰ κομμάτια τοῦ κορμιοῦ. Οἱ τένοντες κάποτε εἶναι στρογγυλοὶ καὶ σὰ σπάγγοι, κάποτε πλακοῦτοι κι' ἀπλωμένοι. Κι' εἶναι κάποτε μακρὲς, καὶ κάποτε πάλι πολὺ κοντοί, τόσο πὺς μόλις φαίνονται. Πάντα ὅμως ἕνα ποσὸ στερεὲς κλωστὲς συγκρατικὸς δίνει τὴς μαλακὲς ποντικένιας κλωστὲς μὲ τὰ κόκκαλα, καὶ τὸ πὺς συχνὰ οἱ τένοντες, ἂν καὶ στερεώτεροι, εἶναι πολὺ ψιλώτεροι παρὰ ἡ κοιλιά τοῦ ποντικίου.

Ἡ ποντικένια κοιλιά τοῦ δικέφαλου βρίσκεται στὰ μπροστινὰ τοῦ ἀπάνου βραχιονίου. Λίγο παρὰ ἀπάνου ἀπὸ τὸν ἀρμό τοῦ ἄγκωνα τελιώνει σὲ μικρὸ στρογγυλὸ δυνάτὸ τένοντα, πὺς γλύφοντας τὸν ἄγκωνα δένεται ἔπειτα ἢ κολνᾷ στὴν ἀχτίδα λίγο παρὰ ἀπὸ τὸν ἄρμό (Ἀγν. 3, Δ). Τὸ ἀντίθετο τῆς κοιλιάς μέρος φτάνει ὡς λίγο παρὰ ἀπὸ τὸν ὦμο κι' ἐκεῖ τελιώνει ὅχι σ' ἕνα παρὰ σὲ διὸ (*) τένοντες (Ἀγν. 3, α'), πὺς γλύφοντας τὴν ἄκρη τοῦ ρόπαλου δένονται στὴν Πλάτη ἢ Κουτίλα, ὅπου τὸ ρόπαλο εἶναι σφηνωμένο μὲ ἄρμό.

Ἐχει λοιπὸν ὁ δικέφαλος πυκνὴ ψαχνὴ ποντικένια κοιλιά πὺς βρίσκεται στὰ μπροστινὰ τοῦ βραχιονίου κι' εἶναι δεμένη μὲ τένοντες στὴν κουτάλα ἀπὸ τὴ μιά τῆς ἄκρη καὶ στὴν πῆχη ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καὶ τώρα, ὅταν τὸ βραχίονι εἶναι ξαπλωμένο κι' ἡ κουτάλα στερεωμένη, ἢ θὰ γίνῃ ἂν ὁ δικέφαλος ἄξαφνα μαζέψει; Φανερά ὅ,τι ἔγινε κι' ὅταν κἀνόντας θηλιά κόντηνες τὸ σπάγγο, πὺς, ἂ θυμᾷσαι, τότες φανταστήκαμε τοποθετημένο ἀπάνου κάτου τὸ ἴδιο ὅπως εἶναι τοποθετημένος κι' ὁ δικέφαλος μὲ τοὺς τένοντές του. Ἡ ἀχτίδα καὶ τὸ παράχτιδο θὰ τραβηχτοῦν, καὶ τὸ βραχίονι θὰ λυγρῇ.

Οἱ τένοντες δὲν ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ μαζέβουν, μὰ κάθε ποντικένια οὐσία ἔχει τὸ περίεργο ἀπὸ τοῦ χάρισμα τοῦ νὰ μαζέβει ἄξαφνα καὶ νὰ κονταίνει, γιὰτὶ σὲ κάποιες ὁρισμένες στιγμὲς κάθε του μαλακία ποντικένια κλωστὴ μαζέβει. Ὁ τρόπος πὺς κάθε ποντίκι ἢ ποντικένια κλωστὴ ἄξαφνα κονταίνει λέγεται Ποντικωτὸς Μαζέβμος. Ὅλα τὰ ποντίκια κι' ὅλες τὶς οἱ κλωστὲς ἔχουν τὴ δύναμη νὰ μαζέβουν.

(*) Σημ. Τὰ ποντίκια σπάνια ἔχουνε διὸ τένοντες στὴν ἴδια ἄκρη. Γιὰ τοῦτο καὶ τ' ὄνομα Δικέφαλος.

Η ΑΛΛΗ ΜΕΡΙΑ

Ἐχει δικίον ὁ Ἑρμῶνας· «τὰ ὥραία πράγματα εἶναι καὶνὰ πὺς δὲν μποροῦνε πᾶ νὰ μᾶς ὠφελήσουν». Κι' ὁ «Ἀσωτος» σύφωνα μὲ τὴν κλιστικὴν κλῆσιν ἀρχὴ ζορίζεται ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα ἀπὸ στήριζται σὲ πρᾶμα πὺς μπορεῖ ἀκόμα νὰ μᾶς ὠφελήσει, δηλ. σὲ ἄσκημο πρᾶμα κι' ὅχι σὲ ὄρατο.

Τὴν κριτικὴν τοῦ Ἑρμῶνα τὴν σέβουμαι· βαθυστόχαστη κριτικὴ καὶ ἀμερόληπτη, δίχως νὰ λογαριάζει καθόλου προσωπικὲς συμπάθειες καὶ ἀδερφοσύνας ἰδεῶν, πέφτει βαρὺ σὰν τοσκούρι καὶ κομπιάζει κλύπητα κάθε ἄχρηστο καὶ κάθε κακὸ. Τέττα τὴν εἶδα καὶ στὸν «Ἀσωτο» καὶ τὴν καταχρηστικὴν. Ἀκόμα τὴς προάλλες τὸ φώναζα ἀπὸ τὴς στήλες τοῦ «Ἀστὺ» καὶ τοῦ «Νουμᾶ» πὺς τέττα κριτικὴ μᾶς χρειάζεται, καὶ ὅτα λαχτάρει κανεὶς νὰ μπεῖ κάτου ἀπὸ μιά σημαία πρέπει ὁ ἴδιος νὰ προσφέρει τὸν ἑκούτο του γιὰ πρῶτο θῦμα τῆς.

Ὁ ἀπεριόριστος ὅμως τερασμός μου στὴν κριτικὴν εὐλακρύνει τοῦ Ἑρμῶνα δὲ μ' ἐμποδίζει. Θερρῶ, νὰ πῶ κι' ἐγὼ τὴ γνώμη μου. Ὅχι γιὰ νὰ πολεμήσω τὴς θεωρίες του, οὔτε γιὰ νὰ διαρεντέψω τὸ ἔργο του. Ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξω τὴν ξεστεράδα τῆς πηγῆς ἀπ' ὅπου τὸ ἔντηλα. Ὁ φίλος μου τὴν πηγὴν αὐτὴν τὴν βρίσκει πολὺ θολωμένη καὶ ἔτσι ἀκατάλληλη νὰ δώσει θέματα γιὰ θεῖατρο ἀπὸ τοῦτο βρίσκεται πολὺ κοντὰ μᾶς καὶ ἀπὸ τοῦτο περιστατικὰ τῆς δὲν τὰ ξεδιχλῶσε ἀκόμα τῆς ἱστορίας τὸ χωνευτήριον. Ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά ἄδικο δὲν ἔχει. Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δὲ λύθηκε· ζεῖ ἀκόμα καὶ ζοῦμε μέσα σ' αὐτό, ἀπὸ κάθε φανερῶμα τῆς ζωῆς μᾶς καὶ τὸ παραμικρότερο. ἀπ' αὐτὸ πηγάζει. Κι' ὅτα ζοῦμε μέσα σὲ κάτι δὲν μποροῦμε ἀπ' αὐτὸ τὸ κατὶ, τὸ ἀκαθάριστο καὶ τὸ ἁχλόνευτο, νὰ πάρουμε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ δημιουργήσουμε, μὲ τὴν προετοιμασμένη ἀμερόληψία, ὅχι τὸ κρυσταλλινὸν πλάσμα, μὰ καὶ τὴν ἀχυροσκεπασμένη ἀκόμα φτωχακαλοῦδουλα τῆς Τέχνης.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά, τὸ εἴπαμε — τὴ μεριά τῆς ἀπόλυτης Τέχνης — ἔχει δικίον. Μὰ ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη μεριά — ἡ μεριά τῆς Ζωῆς — καὶ ὅποιος κοιτάζει ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά τὴν πηγὴν, βλέπει τὰ νεκρὰ τῆς λιγώτερο θολὰ καὶ λιγώτερο ἀκατάλληλα νὰ δώσουν θέματα γιὰ δράμα. Ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά τὸ κοιτάζει καὶ ἐγὼ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ ξεχωριστὰ τὰ Βαγγελικά, καὶ βρῶκα ὅ,τι μὲς χρειάζονταν γιὰ τὴν δουλιὰ πὺς καταπιέστηκα.

Δικό μου φταίξιμο κι' ὅχι τοῦ Σαίξπηρ ἂν πᾶρα ἀνάποδα τὰ λόγια τοῦ Hamlet. «Τί ναι ἡ Ἑκάθη πρὸς αὐτόν, ἢ αὐτὸς πρὸς τὴν Ἑκάθην. ὥστε νὰ κλαίει;» δηλ. ἂ φανταστήκαμε. ὅσες φορὲς διαδραματίζομε τὸ μέγεθος αὐτό, πὺς τὰ λόγια τοῦ Hamlet δὲ φανερώσουνε συμπόνιαν γιὰ τὰ παθήματα τῆς Ἑκάθης, ἀλλ' ἀπορία γιὰ τὰ κλάματα τοῦ θεατρίνου πὺς χύνονται ἀχρήτητα γιὰ ξένες ἐγνοίες καὶ γιὰ παθήματα φανταστικά. Νὰ κλαίει γιὰ τὰ παθήματα τῆς Ἑκάθης ἢ γιὰ τὴν ἀπιστίαν τῆς Κλυταιμνήστρας ἢ γιὰ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγένειας; εἶναι βέβαια ποιητικὸ καὶ φανερόν· ζοῦμε δὲ φαντασίας καὶ ἀπαλοσύνη ψυχῆς. Μὰ γιὰτὶ νὰ ζοδιάζεις τὰ δακρυὰ σου γιὰ παρασμένα, ἀπὸ τοῦτο ἔχεις τὰ σημεῖα, πρᾶματα ζωντανὰ καὶ συνεδεμένα μὲ τὴν ζωὴν σου, πὺς σου τραβᾷ τὴ σκέψη καὶ τὴν συμπόνιαν;

Ἡ νευμαχία τοῦ Ταρλαγάρ ἢ ἡ μάχη τοῦ Βατερλώ εἴτανε βέβαια κάτι μεγάλο καὶ ἐπικό, μὰ ἐμένα περισσότερο ἀπὸ τὴς δύο αὐτὲς γιγαντομαχίας μὲ συγκίνησε ὁ ἀδερφοσκοτωμός πὺς γινε στὰ Βαγγελικά.